

Jak jsme byli v Kyrgyzstánu

17.7.-1.8.2018

Jak nám vzali noc

Bylo úterý 17.7. a my jsme dobíhali na vlakové nádraží. Ne proto, že bychom šli pozdě, ale proto, že nám po cestě začalo pršet. To to teda začíná, jsme na dovolené pár minut a už jsme mokří.

Bylo nás pět – Nika, Kuba, Vojta, Marek a já (Hanka). Někdy v zimě jsme si řekli, že by bylo dobré jet do Kyrgyzstánu, a tak jsme koupili letenky a teď jedeme do Prahy. Už ve Frýdku měl vlak 10 minut zpoždění, ale to nám nevadilo, protože jsme s tím tak trochu počítali a vyjeli raději o vlak dříve.

K vlaku nám přišla zamávat moje mamka, protože tam pracuje, ale za to zpoždění nemůže. Nezapomněla připomenout, že Marek má už řádně narostlé vousy (on se mu rozbil nástavec na strojku, a tak to vypadalo, že se kvůli tomu už nikdy neoholí) a spokojila se s vysvětlením, že to je proto, aby tam zapadl. Ještě mi ale později volala, že to s tím zapadnutím nebude příliš valné, protože v Kyrgyzstánu budou lidé vypadat spíše jako Asiati než jako Arabové.

Do Prahy jsme dojeli s třicetiminutovým zpožděním, což nám opět příliš nevadilo, protože naše časové rezervy jsou velké. Nervózní z toho ovšem byla moje spolužačka, kterou jsme potkali v autobusu na letišti. Ta bude mít na letišti pouhou hodinu do odletu. Nebudu vás dlouho napínat, stihla to.

My jsme si na letišti zabalili batohy do takových těch potravinářských fólií, takže se potom nedaly pořádně chytit a šli jsme se postavit do fronty na odbavení. Nutno podotknout, že jen pár minut poté, co se fronta otevřela. No, bylo to jedno z nejdelších čekání za celou naši cestu. A domluva tam byla paradoxně nejhorší. Některým z nás vzali batoh přímo, jiné poslali k nadrozměrným zavazadlům, ačkoli jsme měli všechny batohy srovnatelně velké. Někdo dostal všechny palubní lístky rovnou, někdo jenom z Prahy do Istanbulu. A protivný děda obsluhující u nadrozměrných zavazadel nás ujistil, že to zavazadla nemůžou stihnout. My jsme ho zase ujistili, že letadlo má zpoždění a on nám vynadal, že jsme na letišti měli být o dvě hodiny dříve. My tam ovšem byli už tři hodiny před odletem a jak jsem psala dříve, do fronty na odbavení jsme se postavili jen pár minut po jejím otevření. Nu, moc příjemný dialog to nebyl.

A aby toho nebylo málo, automat na nesmyslně drahou vodu si nápoje vydával, jak chtěl a zrovna u nás se rozhodl, že pít nepotřebujeme.

Kvůli zpožděnému letadlu z Prahy jsme měli v Istanbulu málo času na přestup, ale naštěstí i letadlo z Istanbulu do Biškeku bylo zpožděné, a tak jsme si mohly s Ničkou „v klidu“ vystát frontu na dámské WC. Právě kvůli tomu čůrání to vypadalo, že to nakonec snad ani nestihneme. Ovšem Marek přes kus letiště zařval na stevardy čekající na poslední pasažéry našeho letu, že my taky letíme do Biškeku a oni jen klidně kývli a vydali nám (některým) palubní lístky. Vojtovi

jenom ukázali číslo sedadla. Šetří naše (jejich) lesy, sláva jim za to.

Ono totiž jinak se v letadlech ten odpad evidentně neřeší. Když požádáte o cukr, dostanete jej – zabalený v papíru a následně ještě v igelitu s ubrouskem a plastovou lžičkou. Všechno jídlo (nutno podotknout, že výborné) bylo balené v plastu, jen příbory byly normální. Korunu tomu nasadila reklama, kterou nám tam pustili, o zero waste (snaha o nulový odpad), ze které se nakonec vyklubalo pouhé třídění odpadu.

Před startem prvního letu se ozývaly zvuky, jako kdyby někdo řezal letadlo motorovou pilou a v druhém letu jsme pro změnu zažili poměrně silné turbulence a to zrovna, když si Marek nechal nalít kávu. A tak chytnul jednorázový kelímek, který je recyklačním oříškem, do ruky a vyrovnával. Kuba s Nikou se nechali ukolébat k spánku ukecaným důchodcem sedícím před nimi a my jsme usínali během ujišťování jedné letušky, že „My friend do it“. Tou kamarádkou myslela druhou letušku.

Omylem jsme snědli ořechovou pastu (jejíž chuť Vojta cítil ještě dlouho poté), Marek slupnul olivu (taky to nijak nepředvídal) a díky časovému posunu o půl třetí ráno svítalo. A tak nám vzali noc.

Jak maršrutka předjela sanitku

V Biškeku nás letadlo vyplivlo zhruba v devět hodin místního času. Jen, co jsme vylezli z letadla, hned se nás ujal jeden dotěrný taxikář. Přesně věděl, kam chceme (Red Fox – údajně jediné místo ve Střední Asii, kde se dá koupit plynová bomba) a neodradilo jej ani to, že ještě nemáme kyrgyzskou měnu – somy. Ochotně nás zavedl ke směnárně a následně za 900 somů (na české dělíme třemi – 300 Kč) dovezl k jedinému obchodu, který připomínal ty naše. Asi se moc koukal na americké seriály, a tak se nesměle zeptal „any tip?“. Ale člověk přece nesmlouvá o ceně, aby nakonec dal dýško, ne? Kuba se mu od srdce zasmál a taxikář uraženě odjel. Možná si to dýško nakonec zasloužil, protože byl hodně šikovný – zvládal řídit, kouřit, plivat z okna a telefonovat zároveň.

U obchodu jsme potkali první Čechy, koupili bombu a pěšky jsme poté šli asi 7 kilometrů přes Biškek ke stanovišti maršrutek. Město je to prašné, auta smrdí a smrkat se tu nesmí, což dohromady vůbec nejde. Zpočátku jsem si to neuvědomila a vysmrkávala ten prach. Lidé se ale tvářili, jako kdybych hodně nahlas prděla (znáte to, někdo to ignoruje, někdo pohoršeně krotí hlavou), a tak jsem s tím

nakonec přestala a prostě nechávala prach usazovat se na svých plících.

Po příchodu na maršrutkoviště šlo najednou všechno rychle. Všichni místní věděli, kam chceme (chce tam každý), a tak nebylo nijak obtížné najít maršrutku do Karakolu. Obtížnější bylo zjistit,

v kolik naše maršrutka odjíždí. Ona ta otázka totiž byla pro řidiče úplně nesmyslná. Maršrutka nevyjíždí v nějaký čas. Maršrutka prostě jede. Pojem jízdni řád Kyrgyzové neznají. I proto byla maršrutka z Biškeku do Karakolu jediný dopravní prostředek, který neměl zpoždění.

Nakonec jsme řidiče prostě jenom uvědomili, že ještě jdeme s Nikou na WC a vydaly jsme se navštívit ty nejhnusnější záchody v Kyrgyzstánu. Stálo to 50 somů, což byl na záchod majlant. V ceně byla hajzl paní, která nevnímala nic okolo (což by vysvětlovalo ten příšerný nepořádek), turecké záchody se zažranou černohnědou špínou umístěné na stupínku, takže miniaturní vrátka, která držela zavřená díky žvýkačce, byla úplně k ničemu. Chtělo to fotku, ale byla tam paní, která kadila a naneštěstí pro ni byla větší než ta vrátka, takže tam byla jak na rozhledně... Bylo mi to hloupé.

Jeden poznatek. Kyrgyzové rádi koukají do papírů, které držíte v ruce. A i když jsou psané latinkou, takže tomu nejspíš moc nerozumí, stejně se smějí, když je u Karakolu napsaná cena 70 somů. Tvářili se tak světazně, ale vůbec nepochopili, že to není cena za maršrutku z Biškeku do Karakolu, ale cena za taxík v rámci Karakolu. Hlupáci.

Maršrutka, kterou jsme nakonec jeli, byla nejspíš hodně speciální. Jela jako blázen, brzdila jen kvůli krávám nebo policajtům a to pořádně. O policajtech si ostatně maršrutkáři dávali navzájem vědět po telefonu (osobnější verze naší Zelené vlny), a tak bylo běžné, že se z nějakých 120 km/h najednou brzdilo na 40 km/h, projelo kolem policistů a za zatáčkou se opět nasadila původní rychlost.

Předjeli jsme sanitku, Kubovi fouklo dítě zezadu do ucha vždy, když už skoro usnul a po devíti hodinách dorazili do Karakolu.

Maršrutkář zřejmě obvolal všechny místní taxikáře, a tak se na nás hned po příjezdu sesypali a za chvíli už jsme se vyváželi do hor. Tam jsme zjistili, že jednomu stanu chybí kolíky, a tak jsme se o ně po zbytek cesty dělili. Spali jsme na vyprahlé půdě v blízkosti Svetlaye Polany.

Jak nám děti řekly: „This is our shop.“

Ráno nás probudilo vedro ve stanu. Posnídali jsme, potkali prvního (a posledního) hada v Kyrgyzstánu a vydali se po prašné cestě do hor. Doufali jsme, že se nám podaří něco stopnout a taky, že ano. Byl to nákladák, který na korbě vezl několik Kyrgyzů. My jsme šli také na korbu a během jízdy jsme s místními „debatovali“ o fotbalu. No, moc jsme si nepovídali a já se docela bála všeho toho naklánění a houpání. Možná stejně jako řidič, který chtěl mít všechny srázy rychle za sebou, a tak raději na těchto místech zrychloval. Přes cestu přeběhl sysel a když už mi přišlo, že je nejhůř, nákladák zastavil. Jeden z Kyrgyzů si nás ještě vyfotil na Nokii a my pokračovali dále.

Šli jsme kolem kouzelného autobusu. Bez kol, na špalících, s kusem ovce na střeše. Chvíli jsme se zdrželi, ale ne moc dlouho, protože nás čekala pouť „Into the wild“. Docela žízňiví jsme pod ostřížím zrakem jakéhosi dravce došli k potoku, ve kterém jsme se nebáli trochu umýt, ale na pití to stále nebylo. Pásli se tam koně, takže tam i kadili koně, což ostatně zjistil Marek, který se do jednoho čerstvého bobana postavil, následně do něj částečně položil i batoh, díky čemuž si při

jeho nasazování zamazal i kalhoty. Tímto činem udělal první krok v cestě za sžitím s přírodou. A to chceš.

Skrz krásné sedlo jsme se dostali nejen k vodě vhodné k pití, ale také ke krásným výhledům. Ten den jsme došli do osady Djety-Oguz, což byla skupina jurt sloužící jako středisko pro cizince. Přišlo mi, že koně tam radostně poskakují, ale opak byl pravdou. Měli svázané přední nohy, takže když se chtěli rychleji přesunout z místa na místo, museli se vzpínat na zadních a z nich se odrážet.

Hned po příchodu jsme si všimli obchodu udělaného z takových těch Maersk kontejnerů. Prodávaly tam děti-byl to totiž jejich obchod. Koupili jsme nějakou zeleninu a pivo (Živo), které se stalo naším nejoblíbenějším. Nestihli jsme se ale pořádně ani rozhlédnout kolem, když nás jeden Kyrgyz začal hnát dovnitř jurty. To jsme nechtěli, a tak se mu podařilo nás jenom posunout kousek dál od cesty vedoucí od vodopádů.

Záhy jsme pochopili jeho počínání. Asi šest lidí snášelo po úzké cestičce tělo zabalené do jakési cely. Paní stojící vedle nás a sledující celou scénu nám pantomimou naznačovala, že si nesený zvrtnul kotník, ale tak nějak jsme tušili, že to nebude celý příběh. S nabláčením do auta se moc nespěchalo, což naznačovalo, že už není kam spěchat. Tak snad moc netrpěl(a).

Bylo to zvláštní místo. S cizinci tu pracovaly děti. Vodily je na koních, vlastnily obchod a zabraňovaly návštěvníkům, aby koně bičem hnali do příkrých kopců. Jistí Arabové (odhadem) si u toho ještě prozpěvovali.

Jak kráva dostala kamenem

Pokračovali jsme údolím nahoru a potkávali spoustu zajímavých lidí. Režiséra nějakého dokumentu, který se nám lámanou angličtinou snažil vysvětlit, že by chtěl, abychom mu řekli dvě věty o Kyrgyzstánu. My jsme ale moc nevěděli, co říct a on už si nás stejně natáčel během toho vysvětlování a našeho dohadování, co to asi říká. Když k tomu hodí nějaké titulky s textem „Kyrgyzstán je krásná země, zaujala mě místní kultura, fauna a flóra,“ bude mít materiál jako ze škatulky.

Když jsme vystoupali ještě výše, potkali jsme jakéhosi ropného šejka z Dubaje s ženou a dcerou (nebo se dvěma ženami – kdo ví?), který nám nabídl výborné datle, a byl dokonce tak pokrokový, že pozdravil i mě a Niku.

Slovy „Daj šokolad,“ nás zastavily děti z jedné jurty, a protože byly docela roztomilé, Nička vytáhla čokoládu z batohu a asi polovinu jim na kousky nalámala. Nicméně děti si vůbec způsobilně nebraly, ale vytrhly Ničce i druhou polovinu z ruky. Než s tím stihly zmizet, Marek ještě pohotově kus čokolády jednomu děcku vzal. A tak jsme přišli o 70% hořkou lahůdku.

Dalším dětem už jsme nedali. Měly smůlu, bydlely moc vysoko. A nejspíš ani nic nečekaly, protože to „Daj šokolad“ řekly velmi nesměle.

Kuba byl rozmrzelý z českých skupinek, které jsme průběžně potkávali. Přece neletíme přes kus světa, abychom pořád slyšeli češtinu.

Když jsme se prodírali údolím, krávami a koňmi, přišel za námi Kyrgyz s informací, že dál už není most a že potok (který by se opravdu nedal přeskákat po kamenech) musíme přejít po jeho mostu. Při tom nás ještě pozval na čaj a potřásl si s námi rukou, přičemž mně a Ničce se elegantním obloukem vyhnul.

Čaj byl výborný – s mlékem, smetanou a nejspíš máslem (?), k tomu nás pohostili ještě chlebem, džemem a medem. Paní domácí nám vnutila extrémně kyselý kefír s sebou, ke kterému jsme si řekli ještě o cukr, abychom to byli schopni vypít. No, paní vzala misku cukru stojící na stole a všechno nám to tam nasypala.

Vypadalo to, že prací

těchto dvou lidí je říkat turistům, že dál není most, pozvat je na čaj (za což jsme jim později zaplatili) a házet kameny po krávách, které se příliš přiblížily hrncům.

Navečer jsme došli k místu, kde stanovalo více horalů, dali jsme si, tentokrát extrémně sladký, kefír a kyrgyzský chléb s českou paštikou. Nebyla a dlouho ani nebude s bylinkami, protože zrovna bylinková Pátifu se Vojtovi v batohu otevřela a on od toho měl všechno možné. Vypadalo to dost nechutně, a to jsem viděla už zpacifikovanou verzi batohu.

Umyli jsme se v potoce, dokonce i vlasy a všechno a na dobré sny poslouchali češtinu z okolních stanů. Spali jsme v base campu pod Teleti Pas.

Jak nás bolela hlava

Ráno jsme vstali a vycházeli mezi posledními. Já jsem si zatejpovala napůl rozjeté puchýře a mohu tento způsob prevence vřele doporučit. Viděla jsem sysla (předtím mi výhled zakrývala kabina nákladáku a strach) a poprvé jsme vystoupali do výšky blížící se k 4000 m.n.m. – Teleti Pas. Po cestě jsme předběhli pár skupinek, co vyšly dříve než my. Nahoře jsem si vzala kámen s tím, že to je prý to nejvyšší, kam v Kyrgyzstánu vylezeme (nebylo), vyfotili jsme se a šli dolů.

Nejspíš jsme to s tou rychlostí výšlapu a slezení trochu přehnali, protože nás (kromě Kuby) docela dost bolela hlava. Nika to zajedla Ibalginem ještě po cestě, já, Vojta a Marek jsme to trpěli do šesti, ale pak jsme si taky dali. Byl to zvláštní pocit – jako by hlava reagovala na každou, i malou změnu výšky. Nejvíce bolela, když jsem lezla do kopce na záchod.

Kuba s Ničkou při večerní procházce viděli rodinku svišťů. Prý jich bylo pět, akorát pro všechny na večeri. Ale já bych asi celého sviště nesnědla.

Spaní-národní park Karakol.

Jak Vojta neměl dalekohled

Ráno nás vzbudil Kyrgyz slovy „Wake up,“ a když na něj nikdo nereagoval, pokračoval dále: „Wake up, please, wake up“. Chtěl po nás 100 somů na jeden stan (měli jsme dva) za spaní v národním parku. Byly to pro nás docela směšné peníze (děleno třemi – na české a pěti – rozpočítáno mezi pět lidí, to vychází na 13 korun na jednoho), ale my jsme chtěli vidět nějaké označení, že to tady může vybírat. To neměl, zato nám ale vysvětlil, že každý den to tady uklízí od „cabbage“ (zelí). Nemyslím, že by za sebou tolik turistů nechávalo zeleninu s takovým obsahem vitamínu C. Nejspíš myslel „garbage“ (odpadky).

Už jsme začali řešit problém s neexistujícím signálem, protože jsme se poměrně dlouho neozvali domů. Ne, že bychom to nějak mohli vyřešit, ale mluvili jsme o tom. Má poslední esemeska do Česka našťastí byla, že nebudu psát každý den, protože je to moc drahé. To byl dobrý tah.

Protivná paní nám v base campu pod Ala-Kulem prodala rajčata, papriky, oříšky, čokoládu a pivo, které obětavě nesl Vojta. Vojta toho ostatně nesl spoustu, což se odtajňovalo postupně. Když někdo něco neměl, Vojta to měl. Pořád nějaké dobrůtky, meruňku, pytlík sušeného ovoce, nakonec i ten opalovací krém, který nám pomalu ale jistě docházel a kdoví, co ještě.

Při stoupaní vzhůru jsme obdarovali vodou jednoho ruského kluka, který si ke stoupaní pouštěl nahlas hudbu a já a Nička jsme potkaly jediného koně, který nechtěl uhnout. Předtím vždycky stačilo jen tlesknout a koně se ochotně rozestoupili. Tenhle se k nám otočil zadkem, a tak jsme kolem té jeho zadnice prošly, i když se to prý nemá.

Vylezli jsme až k jezeru Ala-Kul a postavili stany na tom nejkrásnějším místě. Vojta už měl od slunka tak popálený krk, že tam byly i puchýře.

Říkali jsme si, že jdou odsud určitě krásně vidět hvězdy. Vzhledem k tomu, že jsme ale chodili spát nejpozději kolem deváté, mohli bychom o tu nádheru přijít. A tak jsme se rozhodli, že nastavíme budík někdy na noc a na ty hvězdy se podíváme.

Debata při nastavování budíku:

Já: „A ty máš toho kohouta? (myšleno tak, že jestli je Vojtovo budíkové vyzvánění kokrhání)

Vojta: „Ne, co všechno bych s sebou ještě měl mít?“

Chvilka ticha...

Vojta: „Ještě dalekohled, ne?“ (Vojta místo „kohout“ slyšel „dalekohled“)

A tak jsme o půlnoci vystrčili hlavy ze stanu, nadýchlí se čerstvého vzduchu a mrkli na ty hvězdy. Byly pěkné.

Jak jsme ochutnali koňské mléko

Bylo to krásné místo, dokonce jsme byli i docela daleko od ostatních turistů, a tak jsem měla takový euforický pocit, že můžu jít na záchod úplně kdekoliv mezi skály a nikdo mě neuvidí. No, člověk tam sice žádný nepřišel, ale vůbec jsem nepočítala s drony. Tak doufám, že to taky nebylo do toho kyrgyzského dokumentu.

Opět jsme ten den vystoupali skoro do 4000 m.n.m., což už Kubu štválo, protože to ty 4000 prostě nebyly. Hlava nás už kvůli výšce nebolela a zvládli jsme dokonce i docela náročné slezání dolů suťoviskem.

Už jsme se těšili na horké prameny, které prý dole v údolí někde jsou. A taky, že byly. Většinou kolem nich byly rozestavěné jurty, ale my jsme objevili jedny odlehlé, zadarmo a navíc ve tvaru žáby. A to chceš.

Spali jsme kousek od osady, kde byl i guest house pro turisty, a tak jsme se vydali ochutnat kyrgyzskou kuchyni. Sice byl boršč a brambory se zeleninou a samozřejmě s koprem (což hlavně Marek uvítal „s nadšením“), ale Rusko je kousek.

U stolu s námi seděla paní z Francie a ta nám doporučila místo u jezera Issyk Kul, kde jsme chtěli strávit odpočinkový den, že tam jsou nádherné kaňony. Ochutnali jsme koňské mléko (bylo mimořádně kyselé a v podstatě bez tuku), kterému už Marek neřekl jinak než „horské mléko“ (horse milk – horské mléko), ve stanu jsme si dali pivo a sušenky a uložili se ke spánku. Spali jsme u Hot Springs Altyn Arashyan.

Jak jsme viděli kudlanku nábožnou

Bylo úterý a my už jsme mířili pryč z hor. Šlapali jsme po prašné cestě, což by ani tak nevadilo, ale z těch malých kamínků, které neustále skákaly do bot, mi už vážně hrabalo. Po čtyřech dnech jsem sundala tejpky z nohou a měla jsem z toho nateklé Achilovky. Dobrá zpráva byla, že tam puchýře nebyly, takže bych to i tak hodnotila kladně.

Po té cestě jezdily Kamazy a místo korby měly kus autobusu, takže se v tom docela pohodlně vozili lidi. Tím docela pohodlně myslím za předpokladu, že vám nevdí, že se Kamaz každou chvíli nebezpečně naklání a skáče po kamenech jako by mu bylo dvacet.

My jsme nakonec taky kus cesty jeli autem a byl to docela zážitek. Červené Ladě Nivě svítila rezerva, tachometr

ukazoval o 20 více, ale hlavně to s námi házelo tak, že už mi turbulence z letadla přišly úplně v pohodě. V jednu chvíli řidič zabrzdil, vylezl z auta a se slovy: „Adin kamen,“ vzal z kamenité cesty plné asi tak milionu obřích balvanů jeden poměrně malý a hodil jej do příkopy. I on o pár minut později slovy „Aaaa, asfaaaalt,“ vyjádřil nadšení z rovné cesty, když jsme vjeli do vesnice. Zavezl nám k maršrutkám, kde už nás chtěli do jedné strčit, ale my se nedali a řekli, že ještě potřebujeme nakoupit.

Napsali jsme esemesky domů, že žijeme. Naši rodiče jsou velmi stateční, protože žádné hysterické zprávy nám nenapsali.

Potřebovali jsme nějaké jídlo a taky opalovací krém. Ten ale neměli. Ještě před vlezením do maršrutky jsem si chtěla vytáhnout z batohu doklady a dát si je k sobě. To taxikáře čekající na místo maršrutky evidentně naštvalo a něco po mě řvali. Ale mi to bylo jedno, jednak jsem jim nerozuměla, druhak, jestli chce maršrutkář dostat zapláceno, potřebuju mít u sebe peníze. Posunutí odjezdu kvůli záchodu už nám ale neprošlo, že prý nám po cestě někde zastaví. A taky, že zastavil. Byla jsem z toho všeho ale tak vyjukaná, že jsem do záchodu (díra v zemi) hodila vložku. Nička se později přiznala, že do záchodu hodila látkový kapesník, protože nesnáší, když se neutře a nic lepšího neměla.

Maršrutka nás vyhodila ve Ska-Ska u jezera Issyk-Kul, což je druhé největší horské jezero na světě. A vypadalo skoro jako moře. Foukalo a mamka by z těch vln byla úplně nadšená, jenom by jí možná vadila nižší teplota vody, ale kvůli těm vlnám by tam stejně vlezla.

Jen, co jsme se vykoukali, začalo foukat ještě více a do toho i pršet. Vodu na vaření jsme brali z jezera, díky čemuž jsme zjistili, že ač je to horské jezero, voda tam je slaná. Guláš jsme vařili v díře, aby nám vítr nesfoukl oheň. Do toho i pršelo, ačkoli byla obloha místy modrá. Nakonec jsme to dojedli ve stanu.

Když vysvitlo slunce, viděli jsme kudlanku. Opět jsme nabrali vodu, tentokrát i se zvířátkem, kterému to mimo vodu moc nesvědčilo, a uvařili jsme si těstoviny se sýrem ve stanu. Vaření ve stanu se pro nás později stalo samozřejmostí, pan Jurek si to snad nepřečte.

Večer jsme s Ničkou strávily utíkáním před vlnami. Když nás jedna řádná doslova profackala, šli jsme všichni spát.

Jak Marek neplatil za stop

Byl to náš odpočinkový den. Ještě před snídaní jsme si zaplavali a Vojta s Ničkou a Kubou se šli podívat do těch nádherných kaňonů, o kterých nám vyprávěla paní z Francie. Doufali jsme, že cestou narazí na nějakou vodu. Ono to místo, kde jsme stanovali, bylo totiž docela zapomenuté a suché.

Vodu nabrali, ale chutnala trochu po zkažených vejcích, asi jako Smradlava z Beskyd. V té době jsme měli na výběr ze čtyř druhů vod – sulfanová (Smradlava), střívková (nabraná v horském potoku, kde Kyrgyzka myla střívka), slaná (z jezera) a nakonec Fuze Tea (ledový čaj zakoupený v Karakolu). Na vaření jsme vybrali vodu z jezera, a tak jsme tu červenou čočku vařili právě kvůli slanosti docela dlouho a vlastně ne úplně dokonale. Ale byla výborná!

U jídla jsme se s Markem od ostatních dozvěděli, že kaňon až tak neuvěřitelně úžasný nebyl. Paní z Francie říkala, že prý to bude: „Wow, what happened here,“ ale to se prý nekonalo. A tak jsme se s Markem dohodli, že nám bude kaňon stačit z fotek a že raději půjdeme koupit nějaké dobroty do obchodu.

Jít koupit nějaké dobroty do obchodu znamenalo postavit se na cestu a stopovat. V chytrých papírech bylo napsané, že se někdy za stopování platí. Přidávám náš poznatek – v Kyrgyzstánu se staví kvůli

klukům, ne kvůli holkám jako u nás. Když jsem zvedla ruku jako znamení k zastavení já, z aut mi jenom mávali, případně zatroubili na pozdrav. Ale stačilo, aby Marek hnul prstem a hned mu stavěli.

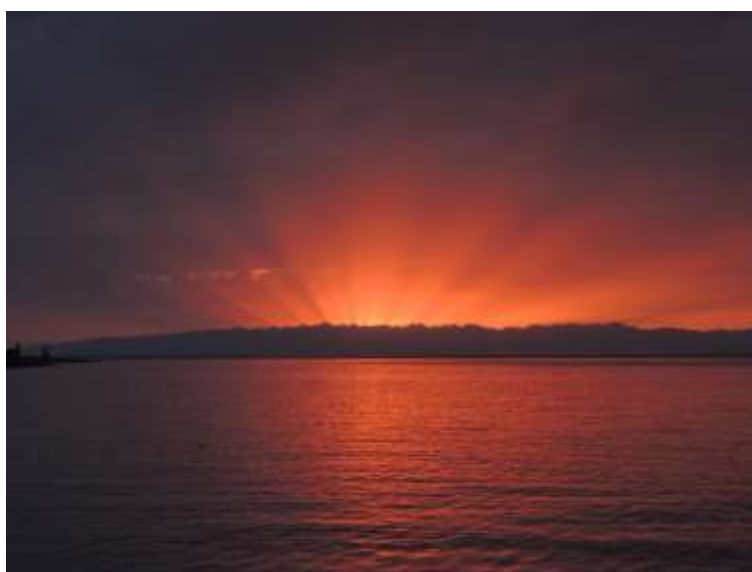
První člověk, kterého jsme stopli, nás vzal jen kousek. Na střeše vezl mrazák a cestou ještě zastavil a pokecal s kamarády. Po pokecu nás svezl ještě asi deset metrů. Když dojel, otočil se na Marka a řekl „Davaj“. A Marek mu podal ruku.

Druhé paní, která nás svezla, jsme zaplatili, ta si řekla o přesnou částku. Kyrgyz, který seděl vedle mne, se na mě nepříjemně lepil a já se zase lepila na sklo a celé to nakonec bylo takové ulepené.

V obchodech (nakonec jsme byli ve třech, protože ani v jednom pořádně nic nebylo) jsme koupili nejen dobrotu, ale i užitečné věci jako třeba chleba nebo opalovací krém (dokonce šedesátku).

Marek se rozhodl, že za stop už platit nebude. Řidič věděl, že chceme do Ska-Ska a když Marek řekl, že to stačí (protože jsme stanovali kousek blíže, než byla cedule Ska-Ska), jel dál. A tak Marek řekl „Ska-Ska STOP,“ což bylo tak důrazné, že řidič prudce zabrzdil. Když natáhl ruku na peníze, Marek se s ním slovy „Bye, bye,“ rozloučil a ještě dal palec nahoru, jestli je všechno v pořádku. Řidič pochopil, že by musel zapojit své jazykové schopnosti, aby si řekl o peníze, a tak taky prostě ukázal palec nahoru a jel dál.

Boloňské těstoviny jsme se rozhodli udělat ze dvou druhů vod – střívkové a sulfanové. Shodli jsme se, že kyrgyzské chipsy smrdí jako kůň, ale že Živoe je nejlepší, pozorovali jsme neustále se potápějící a následně vynořující kačeny, pili pivo a sledovali krásný západ slunce.

Jak jsme se seznámili s Oskarem a holkou od melounů

Ten den jsme měli pokořit jednu z velkých cestovatelských výzev – zastavit maršrutku. Posilnili jsme se na to kyrgyzským chlebem a českou nepravou nutelou a postavili se na cestu. Nejspíš jsme měli štěstí, protože asi po půl hodině jela kolem maršrutka do Biškeku, která měla místa pro nás i batohy, a navíc ji řídil Kyrgyz, který vypadal jako Travolta.

Maršrutky dělají na dlouhých cestách pauzy, a právě během takové pauzy jsme se poprvé potkali se „strejdy“. Byli čtyři a byla tam sice jedna žena a jeden chlap, který mi nikoho nepřipomínal, ale ti zbylí dva vypadali úplně stejně jako můj strejda Mirek. Byli i stejně ukecaní. Mluvili o svých plánech- teď jedou taky do Ala-Arči a chtějí jít na Pik Uchitel, který má 4552 m.n.m. Ala-Arča už měla být odpočinková, ale v našich hlavách (spíše těch

chlapeckých) už se rodil nový plán. Pik Uchitelem bychom zlomili to naše prokletí „jsme skoro ve čtyřech tisících“.

V Biškeku jsme se opět setkali s pořvávajícími taxikáři, kteří nás mermomocí chtěli zavézt zpátky do Karakolu. V podstatě ale rozuměli česky, protože když jsem jednomu z nich svou rodnou řečí řekla, že jsme se zrovna z Karakolu vrátili a že tam nechceme znovu, kýval hlavou.

Řekli jsme si, že když už jsme v tom Biškeku, dáme si nějakou tu místní kuchyni. No, v restauraci jsme se moc nedomluvili, spíše tedy vůbec. Když jsme pantomimou naznačili, že chceme jídlo, a dokonce jsme ukázali na to, co měli vedle, přinesl nám obsluhující kluk něco úplně jiného. Byl to vývar, ve kterém plavala kost s masem (šorpo). Naštěstí nám nedonesl 5 litrů vody, jak to prve pochopil, ale vodu pro 5 lidí. Až na to, že to nakonec nebyla voda, ale Coca Cola.

Jantar, jak ho Kuba pojmenoval, nám nakonec naservíroval ještě salát, samozřejmě s koprem.

V supermarketu v Biškeku, což byl první obchod, kde bylo hodně jídla, jsme doplnili zásoby a kluci se seznámili s prodávčem Oskarem, který nevěděl, co jsou ty kuličky (vypadaly jako bulgur, ale bulgur to nakonec nebyl), které kupujeme a my jsme to taky nevěděli, ale i tak jsme je koupili. Skamarádili se taky s holkou od melounů, která nám tak dlouho dávala meloun do vozíku, až jsme ho nakonec koupili a zabrali tím kus Markova batohu.

Potom jsme šli na trh, že prý odtamtud jezdí maršrutky do Ala-Arči. Bloudili jsme ale tak dlouho, až jsme vzali taxíka. A nakonec to bylo dobře, protože jsme s taxikářem mluvili o místních poměrech a o našich poměrech a celkově to bylo takové vzájemné obohacení.

Několik poznatků: průměrný Kyrgyz vydělává zhruba 12 000 Kč, ojeté auto z Japonska (jiná v Kyrgyzstánu moc nejezdí) stojí asi 100 000 Kč, 300 000 Kč by vás stálo postavit si v Kyrgyzstánu dům.

U brány do Ala-Arči měly být drzé veverky, na které jsem se těšila. Drzejší tam byla nakonec jenom jedna, ale zase jsem jí dala Vojtův oříšek (ten měl s sebou taky) a ještě tam bylo štěně hrající si s odpadkem, takže za mě maximální spokojenost.

Jelikož jsme byli moc nerozhodní, jestli si dát v luxusním penzionu jídlo nebo ne, skončili jsme nakonec u čínské polévky a melounu.

Umyla jsem si hlavu v ledovcové řece a udělala tím trochu divadlo Arabům, kteří si mě nejspíš fotili. Možná jsem při tom všem klečení a máčení hlavy vypadala, jako že se modlím.

Jak jsme se potkali s kozorohy

Jelikož jsme spali trochu mimo cestu k base campu pod Uchitelem (byli jsme nerozhodní i v tom, jestli půjdeme na toho Uchitele) a nechtělo se nám vracet, pustili jsme se cestou vlastní. Kolem potoka to šlo, i přes ty velké kameny. Zlom nastal v suťovisku, které bych s klidem označila na lezecké stupnici trojkou. Nezapomeňme ovšem na to, že to bylo suťovisko, tudíž většina kamenů byla nestabilní a také na to, že jsme na zádech měli poměrně těžké batohy. Já v ruce stále třímala turistické hole v naději, že mi snad pomohou. Čekala jsem trochu v zákrytu, protože na mě, jako na poslední, padaly kameny, jak se ostatní škrábali nahoru.

Mezitím už jsem neviděla, ani neslyšela zbytek výpravy, a tak jsem se rozhodla, že se přesunu na druhou stranu, kde taky budu chráněna před padajícími kameny, ale jako bonus budu mít přehled o tom, jak postupuje zbytek výpravy. Při tomto přesunu shora pinknul do mé hůlky kámen velikosti pštrošího mozku a já jsem došla k závěru, že ještě počkám a taky, že hůlky už jsou mi k ničemu.

A tak jsem k překvapení mě samotné uprostřed suťoviska sundala batoh, složila hůlky, přivázala si je k batohu a s dopomocí pár nadávek i nasadila batoh zpátky na záda.

Když už jsem mohla používat i ruce, lezlo se parádně. Navíc mě shora nic moc neohrožovalo, a tak jsem bez větších problémů vylezla za ostatními.

Během jedné pauzy jsme pozorovali chlapa, který z batohu tahal zvláštní věci. Pytlíky plné zeleniny, ovoce, vajíčka (některá házel rovnou do něčeho, co připomínalo koš). Byl to nosič.

Nakonec jsme došli k horské chatě Racek, která vůbec nepřipomínala jurtu, které jsme vídali

doposud. Záhy jsme zjistili, že chatu pomáhali stavět Slováci. Dokonce se tam nacházela česko-slovenská literatura, a tak jsme si u čaje prohlíželi obrázky z Beskyd a četli si o slovenských horolezcích.

Ale co hlavně – v chatě se dala koupit plynová bomba, a tak jsme si s klidem mohli opět dělat čajičky nebo vařit hodinu červenou čočku.

Opět jsme se potkali se strejdy, Marek s Ničkou vyfotili spoustu kozorohů, a i přes to, že se nám smazal návod na přípravu, uvařili jsme kuskus s tuňákem.

Jak v červenci sněžilo

Vstávali jsme v 5:45, protože odpoledne mělo být horší počasí, tak abychom to na Pik Uchitele stihli za pěkná. Zrovna vycházeli taky strejdivé a my jsme do sebe jen nasoukali vložky a taky vyrazili.

Zpočátku mi bylo špatně, nejspíš ale z toho rychlého rána. Nejsem moc ranní typ, potřebuju nějaký čas na vzpamatování. Později to ale šlo, i když jsem se musela častěji vydýchat. Vojta nám záhy zmizel a setkali jsme se s ním vlastně až nahoře. Nakonec předběhl i některé strejdy.

Pro mě bylo nejhorších posledních pár metrů, kdy už jsem na sobě výrazně cítila tu výšku. Při chůzi se mi špatně dýchalo, a to i přes to, že moje věci nesl Marek (plnou polní jsme nechali u Racka).

Nika měla dokonce nějaké příznaky výškové nemoci, špatně viděla a musela tedy docela dost zpomalit.

Vojta nahoře začínal nervóznět, protože sledoval, jak se všechny ty mraky na nás valí. Možná vám teď následující slova přijdou silná, ale bez nich by nebylo vyprávění autentické. Abych Vojtu nepoškodila, nebudu tu uvádět jeho jméno: „** ***** **, *****“. Ten mrak.“

Nahoře jsme se moc nezdržovali a rychle šli dolů. Nejprve začalo sněžit. To bylo docela příjemné a vlastně i vtipné, že máte v červenci bíle zaprášená ramena (a nejsou to lupy). Později ale začaly padat kroupy a k tomu se přidal i vítr, což nepříjemně bodalo do obličeje. Pořád to ale nebylo to nejhorší, co pro nás bylo nachystáno.

Za chvíli jsme totiž vlezli do bouřky. A to myslím doslova. Byli jsme na hřebenu, všude kolem nás bouřilo, prostě klasický odstrašující případ.

To Marek viděl, jak se jen pár metrů od nás uzemnil blesk. Neslyšela jsem ani, jak sprostě zanádal. Já mám z toho okamžiku trochu jiný vjem. Periferně jsem sledovala, jak se z mlhy vynořila jiskra a letěla ke mně. Jako cílové místo si vybrala čepici. Nebolelo to nějak moc, asi jako kdybyste dostali elektrickým ohradníkem, ale vyděsilo mě to teda pořádně. Otočila jsem se dozadu a oznámila, že mi něco svítícího vletělo do čepice. Kuba přitakal, že jemu taky a že bychom měli zrychlit.

Takhle rychle po tak nerovném terénu jsem dolů ještě nešla. Při každém hromu se mi ulevilo, protože to znamenalo, že blesk už byl.

Jak jsme to lezli nahoru čtyři hodiny, dolů jsme to zvládli za hodinu a půl. Nakonec nás to stálo jen trochu bolavá kolena a jedny roztržené kalhoty. Ničce se po prvním hromu rozklepaly nohy, spadla hned dvakrát po sobě. Při druhém pádu to odnesly právě kalhoty.

Tenkrát nám hodně lidí drželo palce-živých, mrtvých, svatých. Tak děkujeme.

U Racka jsme jenom zalezli do stanů a všechno to zaspali. Mezitím bez rozloučení zmizeli strejdové. Budeme je ještě muset vypátrat, protože Vojta má nějaké jejich vrcholové fotky (pozn. autora: strejdové byli úspěšně nalezeni a fotky předány).

Večer jsme si koupili novou bombu, naši starou jsme půjčili Čechům, kteří nechali bombu dole u zbytku své skupiny, uvařili si čočku a čaj a šli opět spát.

Jak jsme měli šašíky a kurdak

Ráno nás vzbudil rozhovor českého páru. Člověk by nevěřil, kam až může zajít debata o tom, kdo a hlavně jak uvaří čaj. Padly věty typu: „Tak tu vodu naber výše,“ „Ale to by potom nebyl čaj,“ a nakonec: „Naser si, miláčku.“

A šli jsme dolů. Po cestě jsme ještě prošli křížovým výsledkem od Čechů, kteří šli opačným směrem („Kde jste spali? Jeli jste maršrutkou v noci? Kolik stála maršrutka do Karakolu?“ apod).

V napůl vybydlené budově, která vypadala spíše jako obsazená pubertáky než jako restaurace (resp. kafe-bar, tak se to tam jmenuje), jsme si (po náročné domluvě) objednali šašíky a kurdak, což je skopové s bramborem. Mělo to trvat

hodinu, takže jsem měla čas přemítat nad tím, jestli to je doopravdový kafe-bar, nebo ti lidi uvnitř jsou squatteři, kteří nám ze svého soukromého masa dávají najíst. Teď myslím, že to je od obojího trochu.

Každopádně po hodině nás opravdu zavolali do místnosti, kde byl i stůl a židle a těžký červený ubrus, který možná kdysi sloužil jako sovětská vlajka. Ale! Byly k tomu i talíře, udělali nám čaj a dali chleba. Jen ty nože k tomu nebyly, což je tady evidentně normální, protože nože jsme k masu nedostali nikdy.

Šašlíky i kurdak byly nejspíš dobré. Beru to jako průměrný vjem celé naší skupiny, já moc maso nemusím a šašlíky pro mne byly, mírně řečeno, těžké sousto.

V celém tom zvláštním areálu byla zrovna nějaká párty, veselí Kyrgyzové asi něco slavili. Pouštěli si hitovky a tančili.

Nakonec se vybydlený barák ukázal i jako obchod, a tak jsme si koupili do zásoby naše oblíbené pivo Živoe, naše oblíbené sušenky Jubilejne a roládu jako od babičky.

Vrátili jsme se kousek zpátky, protože jsme noc chtěli strávit v pěkných horách. Šli jsme vlastně do toho údolí, kam jsme původně plánovali jít. Počasí bylo dost nestálé. Chvillemi pršelo, šli jsme přes kameny, přes bahno, do prudkého kopce i z prudce dolů. To mokro a zima už byly trochu otravné, ale teplé jídlo vše spravilo.

Spali jsme v tom nemainstreamovém údolí Ala-Arči.

Jak jsme snad nesnědli štěně

Ráno jsme si pospali, s Ničkou jsme si umyly vlasy, čímž jsme se falešně umyly (člověk vypadá s čistými vlasy jako člověk, ale špinavý je pořád) a při sestupování jsme poctivě utráceli naše somy za nanuky, meloun a podobně.

Tady vlastně začalo naše plácání všeho možného jídla dohromady. Něco mi říká, že to je důvod mých pozdějších střevních problémů.

Stále jsme toužili ochutnat kyrgyzská jídla, a tak jsme zavítali do zahradního kafe-baru, který čítal dům (ve kterém ti lidé normálně bydlí), vítací štěně (doufám, že to jsme nakonec nesnědli, protože když jsme si objednali, vzali to štěně a šli s ním někam pryč) a několik altánků, ve kterých se sedělo na turka a uprostřed byl stůl.

Chtěli jsme si objednat pirožky (plněné pečivo),

ale pravděpodobně jsme si objednali pirožok, což byly velké pečené brambory a maso i s kostí a vším možným na velké míse. K tomu jsme měli klasicky chleba (ten dávají automaticky ke všemu – i jenom k čaji), čaj a saláty.

Spát jsme šli kousek dál, protože se nám nechtělo dát zhruba třicet korun českých za spaní na zahradě, když si tu za těch třicet korun můžeme koupit barák.

Tentokrát už jsme se umyli nefalešně a všichni a bylo to fajn, jen Markovi uplavalo mýdlo, z čehož byl hodně smutný, protože bylo ještě velké a moc pěkně vonělo.

Na večeři jsme si udělali těstoviny na sladko, což je vlastně vzkaz pro budoucího Kubu, Marka, Vojtu, Ničku a Hanku. To nám moc nejelo, takže to prý ze seznamu škrtnáme.

Večer jsme si ještě udělali čaj, dali Jubilejne a ochutnali nově objevené pivo, které bylo ve skle – Arpu. Prý ji pijí místní, ale nám stejně chutnalo více Živo.

Spali jsme asi 4 km od spodní brány národního parku Ala-Arča.

Jak jsem 42 hodin nespala

Posnídali jsme tu kuličkovou věc, kterou jsme koupili v Biškeku a o které ani Oskar nevěděl, co to je. Vyklubaly se z toho jáhly. Dali jsme si to s fazolemi Bonduelle a byla to mňamka.

Došli jsme ke spodní bráně národního parku a postavili se do zastávky, která byla nejspíš s velkou slávou ještě za Sovětského svazu vybudována, ale vlastně je teď k ničemu, protože jízdní řád není, maršrutka zastaví kdekoli a jde jen o to vědět, kudy jezdí. Ale pro cestovatele je to dobré, protože je to znamení, že ta maršrutka tudy asi někdy pojedje.

A tak jsme čekali. Nejprve přijela maršrutka, která byla nejspíš intourist (zájezd), ale vlastně to nevíme jistě, každopádně s ní jsme nejeli. Potom přijela jedna, která měla problém s řazením (nebo nevím, divně to tam bouchalo) a navíc si maršutkář řekl vysokou cenu (asi 33 Kč – pokud si dobře vzpomínám). Nakonec přijela třetí maršrutka, ta vypadala v pohodě, a protože jsme řidiči nerozuměli cenu, tak jsme nasedli. Batohy jsme měli na klínech (jinak nám je vždycky dali dozadu do takového kufru), takže jsme nemohli pustit nikoho sednout, což bylo možná blbé, možná ne. Nevím, já na ty lidi stojící v maršrutce moc přes ten batoh neviděla. Maršrutka jela někdy nesmyslně pomalu, ale prý zrovna řidič svačil nebo počítal peníze, tak už mi to tak nesmyslné nepřijde.

Vyhodilo nás to u Oš bazaru, kam jsme chtěli. Málem jsme ani nezaplatili, ale nakonec vše proběhlo v pořádku a my se vydali do víru trhu. Nejprve jsme se ale posilnili v kafe-baru, kde jsme ochutnali to, co jsme ještě jinde nestihli. Bylo to docela náročné objednávání, protože hodně jídel už neměli, a navíc obsluhující slečna docela huhňala a celkově vypadala, že ji to moc nezajímá.

Chtěli jsme na Oš bazaru koupit nějaké koření, čaje a Vojta chtěl pro Verču sehnat takové ty kyrgyzské papuče se špičkou zahnutou nahoru. Všechno kromě těch papučí tam bylo. Navíc ještě velká tlustá krysa a týpek, který nás asi sledoval. Sehnali jsme ještě nějaké bonbóny, Kuba s Ničkou med a... Teď už nevím co, ale nějaké bylinky, co voněly jako nějaká zubní pasta – máta? Možná...

I užitečné věci tam byly – chleba, zelenina, hroznové víno. A tak. Prostě tam bylo skoro všechno kromě těch papučí.

Kousek od Oš bazaru měla jezdit maršrutka na letiště. A taky, že jela. Během jízdy se řidič snažil vysvětlit opilému Kyrgyzovi, že má zaplatit, ale mu se hlavně rozsypaly drobné, a tak si je třídil. Potom se řidič rozčiloval, že mu vlastně ještě nikdo nezaplatil. Ale tak když nemají žádný systém-někdy se platí předem, někdy ne...

Hned při vstupu na letiště jsme museli dát batohy do takových těch rentgenů, což bylo na jednu stranu dobré, protože na tom letišti potom asi bylo bezpečněji, ale Marek měl pořád ještě v batohu plynovou bombu, což se těžko vysvětlovalo.

Policista chtěl vědět, na co to je, jak se to používá a vypadalo to, že chce zabavit celý vaříč i s tím nástavcem, který ale vůbec není bomba. Tak se naštěstí nestalo, ale věřím, že se Marek u toho vysvětlování zapotil. Nakonec se policista divil, jak to, že neumíme rusky, když jsme z té severní unie. No, asi ještě od dob Sovětského svazu neobměnili školní osnovy.

Na letišti jsme směnili velké somy za eura a ty malé jsme se rozhodli utratit. A tady je hlavní jádro pozdějších střevních problémů – měla jsem cappucino, gumové hady, nanuk, hroznové víno, kyrgyzský chleba s paštikou, oříšky, ...

Společně s námi na letišti nocovali také Kyrgyzové-muslimové letící do Mekky. Jedna paní nás obdarovala vlastnoručně napečeným pečivem s náplní (připomínalo mi to špenát nebo kopřivy, ale ruku do ohně bych za to nedala), potom ještě nějakým pečivem a celkově to byla docela příjemná společnost, jen tam nebyl klid. Někdy uprostřed noci se rozhodli balit kufry do potravinářských fólií, a to bylo něco.

Jiná muslimka nám ještě chtěla podarovat džus, ale jelikož byl rajčatový, což je největší zlo mezi džusy, tak jsme to odmítli.

Byla to dlouhá noc, já třeba nespala ani minutu a ostatní o moc více taky ne. Vojta se, možná z dlouhé chvíle, naposledy pořádně a nahlas vysmrkal, kvůli čemuž schytl několik zhnusených pohledů místních.

Když jsme čekali v tom odbaveném prostoru, až nás pustí do letadla, sledovala jsem, jak se skupinky muslimů trousí do modlitební místnosti, jak tam chodí zvláště muži a zvláště ženy a jak se tam ženy nakonec dostaly jenom jednou. Na jejich obhajobu ale nevypadaly, že by jim to příliš vadilo. Myslím, že muslimské ženy se nemusí modlit tak často jako muži.

Když se v rozhlasu ozvalo hlášení o nalodování do letadla do Dubaje, všichni ti stejně oblečení Kyrgyzové-muslimové se zvedli a během pár minut odešli. Až na dva, kteří tam zůstali spát, ale evidentně (podle toho oblečení) k nim také patřili.

Jednoho jsme vzbudili a ten byl z toho, že tam zůstali sami, tak vykulený, že jenom popadl druhého spícího druha a bez poděkování společně běželi na letadlo. Určitě to stihli, ale nedívám se jejich zděšení.

Nám poté, co odešli muslimové, zmizel let z odletové tabule. O něco později jej už ale hlásili, a tak jsme se v pohodě dostavili ke gatu a usadili se v letadle. Odlétali jsme v 6:40 ráno. Zpoždění si nepamatuju.

V letadlech jsme opět splácali všechna nabízená jídla dohromady a já už více než častěji myslela na to, jaké to bude fajn být doma na záchodě. Záchodů jsem využila jak v Biškeku, tak v Istanbulu, kde jsme to ještě zaplácli kávou a ďábelským dortíkem (opravdu se tak jmenoval). Vzkaz pro budoucí Hanku a Marka: espresso ristretto je to úplně nejmenší a bez kofeinu. Ale! S přídavkem vody z letadla to bylo dobré.

V Česku vlaky nezklamaly a my vyjeli i dojeli se zpožděním. V našem kupé se zpočátku střídalo dost lidí, a tak jsme ve stručnosti vyprávěli náš příběh a lidé nám na oplátku méně stručně vyprávěli ten svůj. A tak jsme se dozvěděli věk vnuků jedné babičky i to, kde nejraději tráví prázdniny (samozřejmě, že u prarodičů).

Do Ostravy pro nás přijela mamka od Kuby a taťka od Vojty, protože kvůli zpoždění bychom hodinu čekali na osobák do Frýdku.

Doma mě mamka přivítala slovy: „Jé, ty už jsi doma?“, a tak jsem svůj stav bez spánku prodloužila o povídání s ní na konečných 42 hodin.

Hanka